

δρομο-λόγια

► Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΣΙΑΡΑ

ΜΑΥΡΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ σήμερα, καθώς συμπληρώνεται ένα τέταρτο του αιώνα από την αποφράδα εκείνη πημέρα όταν οι δώδεκα -ακόμη πρότυπες της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμφώνησαν στις βασικές αρχές της Συνθήκης του Μάαστριχτ, που με τη σειρά της άνοιξε τον δρόμο για την υιοθέτηση του κοινού νομίσματος, δέκα χρόνια αργότερα. Και μόνο το γεγονός ότι την Ελλάδα εκπροσώπησε ο τότε πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Μπαστάκης, ίσως ο πιο διακεκριμένος πολιτικός γκαντεμόδαυρος της νεότερης ελληνικής ιστορίας, θα έπρεπε να μας είχε προϊδεάσει για τις μελλοντικές συνέπειες της συγκεκριμένης συμφωνίας, που μας έβαλε στο χρυσό κλουβί του ευρώ και έβαλε τα θεμέλια για τη σημερινή μας εθνική τραγωδία. Τότε, όμως, κανείς σχεδόν -με εξαίρεση μια κούφτα λαμπρούς οικονομολόγους, προφίτες κακών- δεν καταλάβαινε το βάρος της συγκεκριμένης υπογραφής για τις επόμενες γενιές, τόσο στις πιο αδύναμες χώρες, όσο και μεταξύ των φτωχότερων στρωμάτων στις πλουσιότερες. Ολοι, βλέπετε, κοιτούσαν το τυρί, το δέντρο με τα πεντακόσιά σάευρα και κανείς δεν είδε τη φάκα.

Η αλήθεια είναι πως, στα λόγια τουλάχιστον, το «κομπρέμ» του Μάαστριχτ φάνταζε ειδυλλιακό. Εχοντας να αντιμετωπίσει ένα εντελώς διαφορετικό, μεταψυχροπολεμικό πλέον παγκόσμιο σκηνικό, με το Ανατολικό Μπλοκ και την ίδια την ΕΣΣΔ να καταρρέουν και τις ΗΠΑ να αναλαμβάνουν πρόθυμα τον ρόλο του παγκόσμιου «σερίφη» ως μόνη υπερδύναμη, ξεκινώντας το θεάρεστο αυτό έργο τους με μια περιποιημένη εισβολή στο Κουβέιτ και το Ιράκ, το «βενζινάδικο του πλανήτη», η Ευρώπη ήταν υποχρεωμένη να «επανεφεύρει» τον εαυτό της και να σταθεί, υποτίθεται, στα πόδια της ως ανεξάρτητη δύναμη. Ο κινητήριος μοχλός της τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, οι ιστορικοί πύγες του «γαλλογερμανικού άξονα», Φρανσουά Μιτεράν και Χέλμουτ Κολ, είδαν την κρίση σαν ευκαιρία: γιατί να μη μετατρέψουμε την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα σε κάτι πολύ ριζοσπαστικότερο -μιαν Οικονομική και Νομισματική Ένωση; Και τι μας εμποδίζει, τώρα που οι ψυχροπολεμικοί επικυρίαρχοι σιγά σιγά τα μαζεύουν και φεύγουν γι' αλλού, να μετατραπούμε σταδιακά σε μια πολιτική Ένωση, με κοινή μεταναστευτική πολιτική (αυτό που αργότερα εξελίχθηκε στη Ζώνη Σένγκεν), κοινή εξωτερική πολιτική, κοινή αστυνομία, ακόμη και ευρω-στρατό; Γιατί να μη θάψουμε μια και καλή το τεκούρι των δύο Παγκοσμίων και να φτιάξουμε παρέα τις Ήνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης -ένα ειρηνικό περιβάλλον κοινής ανάπτυξης και ευημερίας;

Το Μάαστριχτ και οι φλεβοτόμοι του Μεσαίωνα

Ieronymos Mousis, Λεπτομέρεια από τον «Κύπο των Γλαύκων Απολαύσεων», περ. 1500

σαν τη Γερμανία, τη Γαλλία και την Ιταλία, έχουν σήμερα πολύ περισσότερους φτωχούς απ' ότι το 1991, καθώς και οι δικές τους κοινωνίες πληρώνουν το κατά Στίγκλιτς «Τίμημα της Ανισότητας». Η πρεμοντή της δύναμη, η Γερμανία της Ανγκελα και του Σόιμπλε, έκανε επισήμως πριν από ένα μήνα ρεκόρ στους ανθρώπους που (ψευτο-)ζουν από τα βοηθήματα της πρόνοιας...

Γιατί όμως να τα λέω εγώ; Παραχωρώ ταπεινά το «μικρόφωνο» της στήλης σε έναν πραγματικό ειδικό, τον νομπέλιστα Αμερικανό οικονομολόγο Τζέφερ Στίγκλιτς, που προέβλεψε έγκαιρα όσα σήμερα συμβαίνουν, πολύ πριν συμβούν. Αυτές τις μέρες διαβάζω με πάθος το τελευταίο του βιβλίο (με τον εύγλωττο τίτλο «ΕΥΡΩ: Πώς ένα κοινό νόμισμα απειλεί το μέλλον της Ευρώπης», που κυκλοφορεί εδώ και δύο εβδομάδες και στα ελληνικά από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος), όπου ξεμπροσιάζει για πολλούσση φορά τη νεοφιλελεύθερη πολιτική: «Σαν φλεβοτόμοι του Μεσαίωνα, η Γερμανία και οι συνεργοί της στην ευρωζώνη υποστηρίζουν ότι πρέπει να διατηρηθεί η ίδια πορεία. Αυτό που χρειάζεται, λένε, είναι περισσότερη λιτότητα και

να διαταχεί να περάσει από ένα τεράστιο δημοσιονομικό έλλειψη σε ένα εξωχρενικά υψηλό πλεόνασμα 4,5% μέσα σε ελάχιστα χρόνια. Ούτε υπαγόρευαν τις σκληρές πολιτικές κατασκέσων, που βύθισαν όλο και μεγαλύτερο τμήμα του ελληνικού πληθυσμού στη φτώχεια. Το ίδιο ισχεί για τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Ως εναλλακτική λύση στις επιφανειακές, παρελκυστικές και αντιπαραγωγικές μεταρρυθμίσεις που πρωθυόσε σε πρόκλιτα, υπήρχαν κάποιες ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις που θα μπορούσαν να έχουν βάλει την Ελλάδα σε πορεία κοινής ευημερίας. Η χώρα δεν θα γινόταν ποτέ τόσο πλούσια όσο η Γερμανία, αλλά δεν θα αντιμετώπιζε και την απόλυτη φτώχεια και την οικονομική κρίση που αντιμετωπίζει σήμερα».

(...)

«Διαβάζοντας τα διαδοχικά μνημόνια συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και τρίτων, μένει κανείς άφωνος: οι προβλέψεις τους ήταν σταθερά εσφαλμένες, αλλά διατυπώνονταν με απόλυτη βεβαιότητα. (...) Επρόκειτο, άραγε, για παράλογη αισιοδοξία, μια πίστη ότι η κατάσταση πράγματι θα εξελισσόταν έτσι; Η εποπκέτην πιο ιπποκρατία των γεωπονικοπόλεων